
Vastaus valtuustoaloitteeseen koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

SIVLTK 25.01.2023 § 10
37/00.04.02/2023

Päivi Peltari on 24.5.2021 jättänyt valtuustoaloitteen koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseen kouluissa. Aloitteessa viitataan myös kiusaamiseen puuttumiseen kouluissa.

Valtuutettu Maire Villon jättämään kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen liittyvään valtuustoaloitteeseen vastattiin 21.6.2021 (Kaupungin valtuusto, Pöytäkirja 21.06.2021/Pykälä 56). Alla nämä toimintamallit ja toimet koottuna perusopetuksen osalta. Toimintamalleja kiusaamisen ehkäisyyn ja puuttumiseen kehitetään ja arvioidaan aktiivisesti koulujen kanssa vuosittain. Yhteisöllisen opiskeluhuollon ja sitouttavan koulu yhteistyön kehittämiseen on kohdennettu myös hankerahoitusta. Työ kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumiseen osalta on jatkuvaa perusopetuksen toimintaa, jota toteutetaan monialaisesti osana perhepalveluverkoston verkostoyhteistyötä.

Aloitteessa viitataan Etelä-Karjalan-malliin. Etelä-Karjalassa toimii lainvastaisten tekojen työryhmä, joka koostuu kuntien eri viranomaisista sekä Eksoten, Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen ja poliisin edustajista. Työryhmä on laatinut koko maakuntaan yhteisen ohjeistuksen, jonka mukaisesti lainvastaisiin tekoihin puututaan. ([Microsoft Word - Lainvastaisiin tekoihin puuttuminen kouluissa \(lappeenranta.fi\)](https://www.lappeenranta.fi)). Sastamalassa vastaavaa mallia edustaa Ankkuri-malli, joka on otettu käyttöön syksyllä 2021. Ankkuri on varhaisen puuttumisen menetelmä, jota käytetään rikosten ennaltaehkäisyyn ja kohderyhmänä ovat alaikäiset rikoksen tekijät. Ankkuri-toimintaan asiakas ohjautuu yleisimmin poliisin tai sosiaalitoimen kautta, mutta ohjauksia voi tulla myös esimerkiksi koululta. Ankkuri-tiimiin kuuluvat poliisi, sosiaalityöntekijä, psykiatrinen sairaanhoitaja ja erityisnuorisotyöntekijä. Yleensä poliisi tai sosiaalityöntekijän tuo tiimille tietoa alle 18-vuotiaasta nuoresta, jolla on ollut rikollista toimintaa. Mikäli nuoresta tehdään rikosilmoitus, tulevat nämä yleensä tiimin tietoon ja aina tapauskohtaisesti mietitään, hyötyisikö nuori Ankkuri-tapaamisesta. Tapaamiseen osallistuu yleensä koko tiimi ja tapaamiseen kutsutaan nuori ja huoltajat. Yhdessä pohditaan, minkälaista tukea tai ohjausta nuori ja/tai perhe voisi saada tai mikä voisi tilanteessa auttaa, jottei vastaavanlainen käytös toistuisi.

Kouluissa on kiusaamisen ehkäisyyn ja siihen puuttumisen mallit. Malleja ollaan myös päivittämässä kuluvan lukuvuoden aikana. Vakavissa tapauksissa tehdään yhteistyötä poliisin kanssa ja esimerkiksi väkivallanteoista tehdään rikosilmoitus. Opetushallitus on 10.5.2022 päättänyt muutoksista Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 lukuihin 2.1 Opetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet, 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä, 5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen

käyttö, 5.6. Paikallisesti päätettävät asiat sekä 8.2 Yhteisöllinen oppilashuolto. Määräyksen mukaan tarkistettu paikallinen opetussuunnitelma tulee otettiin käyttöön 1.8.2022. Luvut ja ohjeet käsittelevät myös paikallisesti kurinpidollisia keinoja ja ennaltaehkäisevää toimintaa. Nämä ohjeistukset on otettu käsitelty koulujen ja henkilöstön kanssa.

Perusopetuksen vastaus valtuustoaloitteeseen
21.6.2021 (pykälä 56):

Valtuustoaloite/kiusaamisen ehkäisy

Perusopetus

Perusopetuksessa kiusaamisen ehkäisy ja kiusaamiseen puuttuminen on koulujen päivittäistä työtä ja siihen panostetaan paljon. Turvallinen ja hyvä oppimisilmapiiri on keskeinen oppimista ja hyvinvointia edistävä tekijä.

Kiusaamisen ehkäisyä on mm. luokkien ryhmäyttäminen, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen ja koulukohtainen opiskeluhoitotyö. Kouluissa on kiusaamiseen puuttumisen toimintamallit ja rakenteet. Kouluissa tehdään säännöllisesti kiusaamiskartoituksia. Kiusaamista ehkäistään myös huomioimalla riittävä aikuisten valvonta eri tilanteissa (siirtymät, välitunnit, kuljetusvalvonta).

Kouluterveyskyselyn (2019) mukaan vähintään kerran viikossa kiusatuksi joutuvia 4. ja 5.luokkalaisia on 7,9% vastaajista. Koko maassa vastaava prosenttiosuus on 7,2%. Lievää nousua edellisiin tuloksiin näkyy erityisesti tyttöjen osuudessa. Poikien osalta osuus on laskenut hieman. 8. ja 9.luokkalaisista vähintään kerran viikossa kiusaamista kokee 4,5%. Tässä on laskua verrattuna vuoteen 2017, jolloin prosenttiosuus oli 5,1. Koko maassa vuonna 2019 vastaava osuus oli 5,5%.

Perusopetuksessa nykyisellään käytössä olevat toimet kiusaamisen ehkäisyyn ja kiusaamiseen puuttumisen osalta:

Kiusaamisen ehkäisy

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen, kaveritaitojen opettaminen kaikilla vuosiluokilla
- luokkien ryhmäyttäminen
- koulun yhteisöllisyyden tukeminen eri keinoin
- välkkäri- /välituntikaveritoiminta
- kummi- ja tukioppilastoiminta
- koulukohtainen oppilashuoltoryhmä (koulun hyvinvointityö)
- erilaiset kyselyt (hyvinvointiprofiili, kouluterveyskysely, kiusaamiskysely) ja niiden perusteella suunnitellut toimenpiteet
- erityisnuorisotyöntekijän tuki ja FRIENDS-toiminta
- yhteistyö vanhempainyhdistysten kanssa
- teeman käsittely luokissa
- ryhmäyttäminen leirein ja lukuvuoden mittaan (myös

- nivelvaiheissa), tukena nuorisopalvelut
- Kiva-koulu - toimintamalli
- Verso-toiminta (vertaissovittelu pienissä kiistatilanteissa)
- aktiivinen oppilaskuntatoiminta (osallisuus, kouluviihtyvyyden parantaminen)
- kiusaamista ehkäisevät hankkeet esim. luennot, Duudsonien vierailut jne.
- Yhteispeli-ohjelma (käytössä osalla kouluista)
- isompien oppilaiden kerhotoiminta (Stormi/Tyrväänkylä/Karkku/Marttila)
- säännölliset kiusaamiskartoitukset
- henkilökunnan sitouttaminen matalla kynnyksellä puuttumiseen
- riittävä valvonta eri tilanteissa

Kiusaamiseen puuttuminen

- kiusaamiseen puuttumisen toimintamallit
- välitön puuttuminen, kun kiusaamista tai väitettyä kiusaamista ilmenee
- eri osapuolten kuuleminen, kohtaaminen, sopiminen mahdollisuuksien mukaan saman päivän aikana, seuranta
- kiusaamistilanteista informaatio koteihin
- aito välittäminen ja varhainen puuttuminen: jokainen aikuinen puuttuu erinäisiin selkkauksiin ja ne selvitetään sekä informoidaan koteja
- koulukohtainen oppilashuoltoryhmä
- tukipalveluiden hyödyntäminen: koulukuraattori, koulupsykologi ja kouluterveydenhuolto
- palaverit, joihin kutsutaan kiusattu perheineen sekä kiusaaja/kiusaajat perheineen
- perusopetuslain mukaiset rangaistuskäytännöt ja seuraamukset kiusaamisesta
- vakavissa tapauksissa yhteistyö poliisin kanssa, esimerkiksi väkivallanteoista rikosilmoitus

Valmistelija	Kasvatusjohtaja Pekka Kares
Esittelijä	Kasvatusjohtaja
Päätösehdotus	Sivistyslautakunta antaa edellä annetun selvityksen vastauksenaan koskien Etelä-Karjalan mallin käyttöä lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa -valtuustoaloitteeseen.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	Kasvatusjohtaja Pekka Kares, puh. 040 532 7771